

Arroparen kontsumo arduratsua

Arropa erostean zerri erreparatzen diogu? Eta zer ondorio dakartza arropa modu masiboan erosteak? Gai hori abiapuntu, ariketa hauek egingo dituzu:

- 2 talde eginda, nork bere artikulua irakurri eta beste taldekoei kontatu. Ondoren, kontatu dizutenaren gaineko galderei erantzun.
- Gaiari loturiko lexikoa: Osatu esaldiak kasu bakoitzean dagokion hitzarekin.
- Idatzi artikulua herri-aldizkarirako, ekimen baten berri eman eta zure iritzia emateko.

A ikasleak: Moda azkarra

Testu honetan modaren industriari buruz hitz egiten da. Irakurri ondoren, testuak dioena zure lagunei kontatuko diezu. Eta haiek zuri testu honen jarraipena kontatuko dizute; ulertu duzun jakiteko beheko galderei erantzun.

MODA AZKAR; PLANETA GAIKO

Etxean gero eta arropa gehiago daukagu eta gero eta gutxiagotan erabiltzen ditugu. Banatzaile handiek kontrolatzen duten merkatu honetan, gero eta abiada handiagoan datoz denboraldiak bata bestearen atzetik, eta sortzen den hondakin-kopuruak eta horiek birziklatzeko zailtasunak bigarren lekuan jarri dute oihalgintzako industria kutsatzaileen sailkapenean, petrolio industriaren ondotik. 'Moda mantsoak' beste ikuspegi bat dakar, eta modu adimentsuan, jasangarrian eta solidarioan erostera bultzatzen gaitu.

Azkeneko joeren arabera janztea, diseinu dotoreekin eta diru gutxiarekin. Dogma horixe dauka fast fashion delakoak, eta horrexek agindu du oihalgintzako industrian azken hamarkadetan. Primark, Zara, Mango eta gisako erraldoiek oso ongi islatzen dute zer den moda eskuragarri, arrakastatsu eta erakargarri hori, zeina, aldi berean, oso kaltegarria den planetaren iraunkortasunerako, horrek eragiten baitu ibai eta itsasoaren kutsaduraren % 20, karbono dioxido isuriaren % 2 eta ur kontsumoaren % 6 eta % 8 artean. Erakunde asko ari dira salatzen zer-nolako baldintzetan lan egiten duten enpresa horietako langileek. Azken batean, ingurumenaren ikuspegitik eta ikuspegi sozialetik kostu izugarriak dituen jarduera da; ildo horretan, aski adierazgarria da arropa ekoizpenaren bilakaera: 2000. urtean, 50.000 milioi arropa ekoizten ziren, eta 2015ean, berriz, 100.000 milioi, Ellen MacArthur Fundazioak emandako datuen arabera. Espainiako Estatuko herritar bakoitzak urtean batez beste 450 euro gastatzen ditu arropatan. Kontsumo masiboa da, baina jantzi bakoitzari ematen diogun erabilera erdira murriztu da azken bost urteetan, halaxe dio Celia Ojedak, Greenpeace España erakundeko kideak.

Oihalgintzako hondakinak ere ugaritu egin dira: pertsona bakoitzak azpi eta hamar kilo artean sortzen ditu urtean (Europako Batasun guztian, 16 milioi tona urtean). Oso gutxi birziklatzen dugu, % 25 baino ez, eta erraza ere ez da gainera, nahasian izaten baitituzte zuntz naturalak eta sintetikoak. Hondakinen kontua, dena den, ez da mugatzen tinduek dituzten osagai kimikoetara eta zaborretan bukatzen duten oihaletara; arropa batzuk poliesterrekin eginak egoten dira (elementu hori ez da biodegradagarria), eta hondakinak askatzen dituzte garbaldi bakoitzean, eta itsasoraino iristen dira; hortik, jakina, kate trofikoan sartzen zaizkigu.

Eredu jasanezin horri aurre egiteko, beste era bateko moda bat sortu da, berdeagoa eta solidarioagoa, eta kontsumo kontzienteagoa egitea galdegiten du, ekologikoagoa eta planetarekin ardura handiagoz jokatu duena. slow fashion esaten zaiona da moda mantsoa). Ekonomia zirkularraren alde egiten du, eta arropa berrerabiltzea sustatzen du, kutsadura murriztea eta lehengai jasangarri eta kalitatezkoak erabiltzea; langileei eta hornitzaileei, berriz (tokikoak izatea litzateke egokiena), soldata eta lan-baldintza duinak bermatzeko ahalegina egiten du.

www.revista.consumer.es web ataritik hartutako testu-zatia.

1. Garrantzitsua da egiten ditugun arropa-erosketen inguruan gogoeta egitea. Zer hiru urrats gomendatzen ditu Nataliak?
2. Moda jasangarriari buruz zenbait ezaugarri aipatu dira. Azaldu gutxienez horietako bi, zeure hitzekin.
3. Zer dira kapsula-armairuak? Nola laburtuko zenuke?

B ikasleak: Moda jasangarria

Testu honetan moda jasangarria praktikan jartzeko zenbait aholku ezagutuko dituzu. Irakurri ondoren, testuak dioena zure lagunei kontatuko diezu. Eta haiek zuri testu honen lehen zatia kontatuko dizute; ulertu duzun jakiteko beheko galderei erantzun behar diezu.

BEHAR DUZUNA BAINO EZ

Gure armairua jasangarriagoa izateko lehen pausoa aski erraza da: gutxiago erosi behar da, eta egiten dugunean, "gogoeta egin behar dugu gure erosketak dituen ondorioei buruz, bai kutsaduran eta baita lan baldintza duinetan ere", adierazi du Gema Gomezek, Slow Fashion Next ekimenaren sortzaileak. "Geure buruari galdetu behar diogu non egiten duten arropa hori, zer nolako materialekin...", erantsi du Natalia Castellanosek, Altrapo Lab gizarte kooperatibako koordinatzaileak. "Ondoren, informazioa eskuratu behar dugu; etiketak irakurri, dendetan galdetu. Eta azkenean esku hartu behar da kontsumo masibora garamatzen zurrumbilo horretatik ateratzeko, bigarren eskuko aukerak bilatu, arropak trukatu eta, jakina, arropa jasangarria egiten duten marka eta dendetara jo". Ez ditzagun ahaztu honako galdera hauek ere: egiaz behar dut edo prezio ona duelako bakarrik ari naiz erosten? Zenbat alditan jantziko dut? Onak al dira materiala eta joste lana?

Ariketa hori eginez gero, jarrera kritikoagoa eta kontzienteagoa hartuko dugu erosteko garaian. Baina lehengaiek kalitatezkoak izan behar badute, soldatek bidezkoak eta ingurumena errespetatu egin behar bada, horrek guztiak eragina izango du azken prezioan, eta kontsumitzaileak ez du nahi halakorik. "Egia da garestiagoa dela, baina garaia heldu da kalitatea lehenesteko kantitatearen ordez", azaldu du Castellanosek.

Moda Lopezen ustez AMSE Moda Jasangarriaren Espainiako Elkarteko lehendakaria da, ohiko modaren prezioa da egiazko arazoa, ez baita etikoa: "Kamiseta baten truke ordaintzen dugunarekin, Asian hura josten aritu denak ez du ia ezer jasotzen. Moda jasangarria etikoa da, soldata duina bermatzen duelako". Gutxiago eta hobeto kontsumitu behar da: oihal organiko edo birziklatuak, eta ahal dela inguruan ekoitziak, karbono arrastoa ahalik eta txikiena izan dadin. "Kontua ez da gauza jasangarriak garestiak direla, kontua da oso merkea dela jendea esplotatzea", baieztatu du Gomezek. "Sinetsarazi digute hilean hamar kamiseta eros ditzakegula 5 euroan eta horrek ez duela inolako ondoriorik"

KAPSULA-ARMAIRUAK ETA BESTE IDEIA BATZUK

Azkenaldian joera bat ari da hedatzen eta gero eta jarraitzaile gehiago ditu. Kapsula-armairuez ari gara. Arropategi minimalistak eta multi funtzionalak dira, jantzi-kopuru mugatu bat izaten dutenak (40 baino gutxiago izaten dira), zapatak sartuta, edo sartu gabe. Norberak hautatzen du zer sartu hor, bereziki atsegin dituelako edo elkarrekin konbinatu daitezkeelako. Justine Leconte frantziar diseinatzaileak azaltzen du nola egin Youtube-n daukan kanalean: hasteko, hustu ezazu zure armairua, eta bereizi zure arropa hiru pilatan.

Lehendabizikoan jar itzazu asko maite dituzunak, ongi sentiarazten zaituztenak eta egunero jantzi ditzakezunak; beste batean, gustatu bai, baina eguraldi honekin jantzi ezin ditzakezunak, eta, azkenik, aspaldian jantzi ez dituzunak. Lehenbiziko pilako arropak izango dira zure armairu berriaren muina. Bigarren pilan daudenek beste kapsula armairu baterako balioko dizute; hirugarrengoak, berriz, oparitu edo eman egin beharko zenituzke, norbaitek erabil ditzan.

www.revista.consumer.es web-ataritik hartutako testu-zatia.

www.revista.consumer.es web ataritik hartutako testu-zatia.

1. Kutsatzaileen ranking-ean oihalgintzako industria bigarrena omen da. Zergatik? Zer arrazoi adierazi dira?
2. Zer esaten da arroparen erabilerari eta arropa-ekoizpenaren bilakaerari buruz?
3. Ingurumenari dagokionez, zer ondorio eragiten ditu arroparen kontsumo masiboak? Datuak emanaz, adierazi, gutxienez, azaldu diren bi ondorio.
4. Zer da Slow fashion moda mantsoa? Zein dira bere ezaugarri nagusiak?

Lexikoa: Osatu esaldiak

Ariketa honetan testuan agertu diren zenbait hitz landuko dituzu. Osa itzazu beheko esaldiak, kasu bakoitzean hitz egokiena aukeratuta.

Lehengaiak / onuragarria / lehenesten / murrizten / jasanezin / berrerabiltzeko / bermatzeko / jasangarri

1. Moda mantsoak kontsumoaren eredu _____ eta solidarioaren alde egiten du.
2. Modu masiboan kontsumitzearen eredu _____ horri aurre egiteko, beste era bateko moda sortu da, berdeagoa eta solidarioagoa.
3. Moda mantsoaren ereduak langileen soldata eta lan-baldintza duinak _____ ahalegina egiten du.
4. Eredu honen bidez lortzen den arropa garestia bada ere, kalitatea eta jasangarritasuna _____ da, eta hori _____ da kontsumitzailearentzat.
5. Nahi ez dugun arropa emateak lagundu egiten du oihalgintza arloko hondakinak _____
6. Moda-eredu honen bidez, arropa _____ ahalegin berezia egiten da, eta kalitatezkoak diren _____ erabiltzen ditu.

Egin dezagun moda jasangarriaren alde

Jarraian, idatzi bat egitea proposatzen dizugu. Behean dituzu egitekoa, eta gainerako xehetasunak.

Gaia: Zure herrian arropa berrerabiltzeko eta salerosteko denda bat ireki dute, eta proiektuak jende askoren interesa piztu duenez berari buruz idaztea pentsatu duzu.

Egitekoa: Idatzi artikulu laburra herriko aldizkarian argitaratzeko, herritarrei denda horren berri eman eta zure iritzia emateko.

Gidoi-proposamena:

- Sarrera: Zertaz hitz egingo duzun iragarri.
- Denda non hori dagoen, zer berezitasun dituen...
- Honelako dendetan kontsumitzeko dauden arrazoiak.
- Honelako ekimenen bidez zer lor dezakegu? Zergatik da baliagarria?
- Herritarrek denda horretan nola har dezakete parte?

Etantzunak

A ikasleak: Moda azkarra

1. Garrantzitsua da egiten ditugun arropa-erosketen inguruan gogoeta egitea. Zer hiru urrats gomendatzen ditu Nataliak?

Lehendabizi, geure buruari galdetu behar diogu non eta zer nolako materialekin egin duten arropa hori; ondoren, informazioa eskuratu eta azkenik, esku hartu behar dugu, arropa trukaturata edo arropa jasangarria egiten duten marka edo dendetara jota.

2. Moda jasangarriari buruz zenbait ezaugarri aipatu dira. Azaldu gutxienez horietako bi, zeure hitzekin.

Etikoa da, langileen soldata duina ziurtatzen duelako, oihal organiko eta birziklatuak erabiltzen ditu eta lehengaien kalitateari garrantzia ematen dio.

3. Zer dira kapsula-armairuak? Nola laburtuko zenuke?

Jantzi-kopuru mugatua duten arropategi minimalista eta multifuntzionalak dira. Norberak aukeratzen du armairuan zer sartu, dituen gustu eta emango dion erabileraren arabera. Justine izeneko frantziar diseinatzaile batek youtuben azaldu zuenez arropa hiru multzotan antolatu behar da, lehendabiziko multzoan egunero janzteko modukoak leudeke, bigarrenean beste armairu kapsula batean sartzeko modukoa eta hirugarren pilan aspaldi jantzi gabeko arropa, norbaiti ematea gomendatzen duena.

B ikasleak: Moda jasangarria

1. Kutsatzaileen ranking-ean oihalgintzako industria bigarrena omen da. Zergatik? Zer arrazoi adierazi dira?

Batetik, sortzen diren hondakin-kopuru oso handia delako, eta bestetik, hondakin horiek birziklatzeko zailtasunak daudelako.

2. Zer esaten da arroparen erabilerari eta arropa-ekoizpenaren bilakaerari buruz?

Ellen MacArthur Fundazioak emandako datuen arabera, 2000. urtean 50.000 miloi arropa ekoiztetik, hamabost urtetara kopuru horren bikoitza ekoiztera iritsi zela. Gainera, kontsumo masibo honetan, azken bost urteotan jantziari ematen diogun erabilera erdira murriztu da.

3. Ingurumenari dagokionez, zer ondorio eragiten ditu arroparen kontsumo masiboak? Datuak emanez, adierazi, gutxienez, azaldu diren bi ondorio.

Ibaietan eta itsasoan, sortzen den kutsaduraren % 20 sortzen du, eta erabiltzen den materialaren % 25 bakarrik birziklatzen da; izan ere, erabiltzen dituzten materialengatik zuntz naturalak eta sintetikoak nahasian zaila izaten da arropa birziklatzea.

4. Zer da Slow fashion moda mantsoa? Zein dira bere ezaugarri nagusiak?

Kontsumo kontzientea bultzatzen du, berdea eta solidarioagoa dena. Eredu honek ekonomia zirkularraren alde egiten du, arropa berrerabiltzea bultzatuz, eta kutsadura murrizten ahaleginduz; horretarako, lehengai jasangarriak eta kalitatezkoak erabiltzen ditu.

Lexikoa: Osatu esaldiak

1. Moda mantsoak kontsumoaren eredu (jasangarri) eta solidarioaren alde egiten du.

2. Modu masiboan kontsumitzearen eredu (jasanezin) horri aurre egiteko, beste era bateko moda sortu da, berdeagoa eta solidarioagoa.

3. Moda mantsoaren ereduak langileen soldata eta lan-baldintza duinak (bermatzeko) ahalegina egiten du.

4. Eredu honen bidez lortzen den arropa garestiagoa bada ere, kalitatea eta jasangarritasuna (lehenesten) da, eta hori (onuragarria) da kontsumitzailearentzat.

5. Nahi ez dugun arropa emateak lagundu egiten du oihalgintza arloko hondakinak (murrizten)

6. Moda-eredu honen bidez, arropa (berrerabiltzeko) ahalegin berezia egiten da, eta kalitatezkoak diren (lehengaiak) erabiltzen ditu.